

КООПЕРАТИВИ ГЛАВА 5

ДА ПОДДЪРЖАМЕ КУРСА

Кооперативите се оказват едни от най-стабилните форми на обществени енергийни проекти, защото хората развиват страст към тях. Може да продължите да вършите някоя задача, дори ако някои аспекти от нея не ви харесват, но често основното нещо, което ви кара да участвате в доброволческа дейност, е мотивацията. Тя зависи много от начина, по който се чувствате в групата и затова е изключително важно да отделите време и усилия за установяване на здравословна групова динамика. Повече за това в глава 8, продължавайте да четете! **И да работите заедно!**

НАУЧЕТЕ
ПОВЕЧЕ

Харта на REScoop.eu. <https://www.rescoop.eu/toolbox/rescoop-eu-charter>

Наръчник за енергийни общности в Ирландия.

<https://www.rescoop.eu/toolbox/sustainable-energy-communities-handbook-ireland>

КЛУБОВЕ, ТРЪСТОВЕ И ДРУГИ ФОРМИ НА СДРУЖАВАНЕ ГЛАВА 6

Кооперативите са солидна правна форма за демократично притежание и управление на вашия енергиен проект. Те обаче не са единственото решение – налични са и други възможности. В някои страни създаването на кооператив е дълъг процес и предполага спазване на много административни правила. Други форми на съдружие могат да бъдат по-лесна първа стъпка, за да може вашата група да се развие към кооператив по-късно. Полезно е да проверите какви са законите изисквания във вашата страна. За повечето от изречените по-долу се нуждаете от просто описание на мисията или попълване на заявление, а попълването и подаването им може да бъде полезна стъпка за опознаване и сплотяване на вашия екип.

В Германия може да искате да станете Verein, т.е. да се регистрирате като клуб/организация/сдружение, включващо членове вместо акционери, а капиталът може да бъде придобит само като безлихвен членски внос или подчинен дълг. Но в един подобен клуб/асоциация идеалистичните дейности винаги трябва да имат приоритет пред бизнес усложненията.

Като алтернатива можете да се регистрирате като дружество с ограничена отговорност, като ООД или неправителствена организация (НПО). Това може да бъде по-лесно, ако дейностите ви са разнообразни. Въпреки това, ООД затруднява директното включване на граждани, за сметка на акционери, ако планирате да съберете собствен капитал извън подчинения дълг. По-голямата част от гражданските ветърни паркове в Германия всъщност са или кооперативи, или командитни дружества, с граждани – акционери заедно с дружество с ограничена отговорност (ООД) като генерален партньор.

КЛУБОВЕ, ТРЪСТОВЕ И ДРУГИ ФОРМИ НА СДРУЖАВАНЕ ГЛАВА 6

В Белгия организация с нестопанска цел се нарича asbl или vzw. Този тип организации не са мотивирани от печалбата или я възприемат като вторичен мотив. Печалбата може да се използва само за цели, които не служат на частни интереси, и не може да бъде пряко или косвено разпределена на учредители, членове, директори или други. Членовете, директорите и надзорните директори се призовават на общото събрание на сдруженията с нестопанска цел и след това ръководството е законно задължено да отговаря на въпроси по време на общото събрание.

В Ирландия изборът на подходяща правна форма за общностна енергийна група не е лесен. Групите обикновено са привлечени от кооперативния модел, но ирландското кооперативно законодателство датира от 1893 г., което затруднява създаването на общностни проекти за производство на електроенергия. Енергийният кооператив на Аранските острови и *Claremorris* са два добри примера за работещи организации.

Друг вариант е дружество с ограничена отговорност, но тази правна форма позволява само 149 акционери, което е ограничаващо при изграждането на проект, целящ собственост в общността, и не позволява образуването на ключов аспект в общностната енергия: възможността за много хора да се присъединят. Вятърната ферма *Templederry* е създадена като дружество с ограничена отговорност.

Много обществени и социални организации са създадени като компании, ограничени с гаранция (CLG). Тази правна форма обаче няма никакви акции или акционери и не позволява изплащането на дивиденди. Поради тази причина инвестициите в тези компании са дарения без очакване за възвращаемост.

Публичните дружества с ограничена отговорност (PLC) са може би най-атрактивната правна форма за създаване на енергийна общност. В правно отношение тази форма означава дружество с ограничена отговорност, което е предложило акции на широката общественост, а купувачите на тези акции имат ограничена отговорност и могат да бъдат неограничен брой. Те могат да бъдат създадени и с меморандуми и устав по поръчка, които могат да бъдат написани така, че да включват много от принципите на кооперативите със съвременни условия на труд. В Ирландия все още няма установени такива компании.

В Обединеното кралство и Шотландия има дълга традиция на тръстове. Има над 140 тръста за развитие само в Шотландия. Всички те са създадени, за да дадат на своята общност по-голяма гласност при вземане на решения, които ги засягат чрез собственост или управление на актив.

Тръстовете за развитие са обществени организации, които:

- са собственост и се управляват от местната общност,
- имат за цел да възстановят общността по устойчив начин или да се справят с набор от икономически, социални, екологични и културни проблеми в общността,
- независими са, но се стремят да работят в партньорство с различни частни, публични и други организации като например такива с благотворителна цел,
- не се управляват с цел печалба.

За разлика от други страни, енергийните кооперативи в Обединеното кралство са до голяма степен ограничени до генериране на приходи за своите членове чрез продажба на електроенергия. Дружествата в полза на общността в Обединеното кралство (или *bencom*) се появяват в ситуация, в която пазарните структури много затрудняват енергийните кооперативи да доставят електричество на своите членове, тъй като те бяха санкционирани от регулатора за това. *Bencom* (*Community Benefits Society*) работят подобно на кооперативите (вижте *Edinburgh Community Solar Cooperative*), включително принципа

един член – един глас. Те обаче се различават по това, че част от генерираната печалба трябва да се върне на местната общност. С други думи, трябва да генерира ползи извън членството, което може да се състои от географски разпръсната общност по интереси. Като такива, *bencoms* често предоставят безвъзмездни средства за целите на местното развитие, които варират от мерки за енергийна ефективност до образователни стипендии.

УСПЕШЕН ПРИМЕР ЕДИНБУРГСКИЯТ ОБЩНОСТЕН КООПЕРАТИВ ЗА
СЛЪНЧЕВА ЕНЕРГИЯ ECSC | ШОТЛАНДИЯ

„Общностен енергиен кооператив на Единбург“ ООД (*Edinburgh Community Energy Co-operative Ltd.*) е създаден с цел да даде на жителите на Единбург начин да насърчат и развият производството на възобновяема и нисковъглеродна енергия в града. Основателите разглеждат много различни правни възможности за своя проект. Ключово е, че те могат да се съсредоточат върху предоставянето на широкомащабен соларен проект за града. Кооперативът, който те сформират в крайна сметка, се нарича *Edinburgh Community Solar Co-operative (ECSC)* и всъщност е вид бенком.

МЕСТЕН
ПРОЕКТ

Деца в начално училище празнуват създаването на *Edinburgh Solar Coop*
© Edinburgh Solar Coop

През 2015 г. кооперативът предлага оферта за придобиване на акции с цел набиране на средства за инсталиране на слънчеви панели на редица общински сгради в цял Единбург. Използва се моделът за предлагане на акции на общността. Обикновени хора от цял Единбург са поканени да станат членове в проекта чрез закупуване на дялове от 250 британски лири. Предложението за закупуване на акции е успешно и носи приходи от общо 1,4 милиона лири.

В самия край на 2013 г. по време на формирането на ECSC в Единбург има по-малък брой слънчеви панели в сравнение с други градове в Обединеното кралство. Смята се, че това е така, защото много хора живеят в апартаменти без достъп до покривните пространства. Чрез колективната собственост върху слънчеви панели, монтирани в обществени сгради, ECSC предлага на жителите на Единбург начин да направят нещо положително за изменението на климата. Така Единбург ще стане по-чист и по-зелен град, като същевременно се осигуряват финансови ползи за жителите и общността. Това винаги е било най-същественото, а не каква точно правна форма приема групата.

Днес кооперативът продължава да генерира слънчева енергия от 24 сгради в Единбург и връща печалбите както директно на членовете, така и на общността чрез общественополезен фонд, който влиза в действие през 2018 г. Те също така започват работа по втора фаза на проекта, за която се надяват да доведе до инсталирането на повече слънчеви панели и енергоспестяващи технологии на нови обекти.

Единбургският слънчев кооператив работи в тясно сътрудничество с местната община. През 2012 г. градският съвет на Единбург обещава да „насърчи развитието на общностни енергийни проекти“. Проектът е един от първите, които се възползват от този поет ангажимент.

